

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция №3

**ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА
МЕНИДЖМЕНТА.
КЛАСИЧЕСКА ШКОЛА**

доц. Макрета Драганова

Възникване на мениджмънта

I. като практическа дейност

От съществуване на
организации – 6–5 в. пр.н.е.

I. като научна дисциплина

В началото на 20 век.

Движещи сили

- Англия - Промислена революция
- Разширяване на пазарите
- Развитие на редица области, свързани с управлението – икономика, математика, социология, психология
- САЩ – Идеята, че управлението само по себе си може да допринесе за успеха на организацията

Периоди в развитието на мениджмънта като наука

- **Първи период** - по време на I-вата световна война малко хора са имали отношение към мениджмънта.
  - В САЩ и Великобритания - “научното управление” на Фредерик Тейлър за кратко време голям брой неквалифицирани хора са превърнати в промишлени работници

Периоди в развитието на мениджмънта

- **Втори период** – след Втората Световна война започва да се разбира, че мениджмънтът не е само “бизнес-мениджмънт”, а има отношение към всяка организация.

Периоди в развитието на мениджмънта - обобщение

- 1. Субект и обект на управлението са едно и също лице – индивидуална форма на организация
- 2. Разделение между субекта и обекта
- 3. Функционално разделение на труда и субекта на управлението
- 4. Етап на мениджмънт

Периоди в развитието на мениджмънта - изводи

- Мениджмънтът е феномен на 20-ти век
- След Втората световна война мениджмънтът изпълнява социална функция
- Днес без мениджмънт не може никоя социална организация

Донаучния период

- Началото на 19 в. Робърт Оуен – английски предприемач
  - ❖ постигане целите на организацията чрез други хора!
  - ❖ пробив в представата за дейността и ролята на ръководителя

Предкласици на теорията за управлението (донаучен период)

- **Робърт Оуен** - английски предприемач
- Той предоставил на своите работници прилични жилища, подобрил условията на труд, разработил справедлива система за оценка на труда на работниците.
Тези реформи, новаторски за своето време, са уникален пробив в представата за ролята и дейността на ръководителя.

Многобройните концепции в областта на мениджмънта се обособяват в две главни направления (школи):

- 1. Класическа школа**
- 2. Поведенческа школа (бихейвиористка)**

Класическата школа или *школа на икономически рационалния човек*:

- **Научен мениджмънт** (как най-добре да се върши всяка работа);
- **Административна теория/мениджмънт на организацията** (мениджмънт на производството);
- **Бюрократична организация** (рационален организационен ред).

Същност на класическата школа

- 1. Как да се увеличи производителността на индивидите, които вършат работа?
- 2. Как да се увеличи производителността на организациите, в рамките на които се извършва тази работа?

Основна цел

- Цел - Увеличаване обема на производството при по-ниски разходи

Научният мениджмънт се свързва с името на Фредерик Тейлър (1911 г.) Той въвежда термина „научно управление“ като под това разбира организация на труда.

Подход на научното управление

Фредерик Уинслоу Тейлър

(1856 - 1915)

Школата на научния мениджмънт
разглежда работника като
“**икономически човек**”, т.е приема, че
хората ще работят по-добре, ако им се
заплаща по-добре. Определят се
реално изпълними производствени
норми и се заплаща допълнително при
тяхното преизпълнение.

Принципи на научния мениджмънт

- Основните идеи на **Тейлър** се свеждат до 4 принципа:
  1. Развитие на научни знания
  2. Научен подбор и развитие на способностите на работниците;

Принципи на научния мениджмънт

- 3. Осигуряване на прилагането на научните знания в практическата дейност на научно подбраните и обучени работници;
- 4. Разделяне на фактическата работа между работници и управляващи

Тейлър и неговите последователи разбират ролята на морално-психологическите средства за поощрение: справедливост при възнаграждението, запазване на личното достойнство и др., но основното за тях си остава ***системата за материално стимулиране.***

АДМИНИСТРАТИВЕН МЕНИДЖМЪНТ (мениджмънт на организациите)

- Теоретик на това направление е френският индустриалец ***Анри Файол (1916 г.)***.
- Той акцентира върху “**най-добрия начин**” за ръководство на организацията.

Административен подход Анри Файол

(1841 - 1925)

Докато научният мениджмънт се занимава главно със задачите на ниво работник, **Файол** насочва вниманието си върху *мениджърските нива и организацията като цяло.*

Анри Файол

Разделя мениджмънта на 5 дейности:

1. Планиране
2. Организиране
3. Командване
4. Координиране
5. Контрол

14 мениджърски принципа на управление на организация:

---

1. **Разделение на труда**
2. **Власт - формална и лична**
3. **Дисциплина**
4. **Единоначалие**
5. **Единство на целта**
6. **Подчиняване личните интереси на общите**
7. **Възнаграждение**
8. **Централизация**

14 мениджърски принципа за постигане на добра организация:

---

9. **Йерархична верига**

10. **Ред**

11. **Справедливост**

12. **Стабилност на работното място**

13. **Инициатива**

14. **Корпоративен дух**

БЮРОКРАТИЧЕН МЕНИДЖМЪНТ

Бюрократичен подход Макс Вебер

(1864 - 1920)

-
-
- **Бюрократията** в съвременните социални науки се определя като административна система от обучени професионалисти, която работи непрекъснато в съответствие с определени правила

Под „бюрократична" Вебер
разбира рационална
организация.

Основни характеристики на „идеалната бюрокрация“:

- 1. Специализация на труда** - работата е разделена на рутинни, конкретно определени задачи, служителите знаят какво точно се очаква от тях и се концентрират само върху това, постигайки максимална производителност и компетентност.
- 2. Формални правила и процедури** - писмени правила и процедури със задължителен характер, описващи необходимото поведение за всички служители.

Основни характеристики на „идеалната бюрокрация“:

---

3. Безличност - правилата, процедурите и наказанията са еднакви и не зависят от лични особености и предпочитания.

4. Строго определена йерархия - много нива с внимателно определени връзки на подчинение и контрол между тях и разпределени отговорности за конкретните действия.

5. Повишение на базата на заслугите - подбор и професионално издигане на персонала на базата на квалификацията и справянето с работата.

**БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**